

PROGRAMMA

- Donkere dagen 7
- Kattengedichten 25
- Een Yorkshire kat 43
- Tien stoute katjes 65
- Notities in een dagboek 91
- Familie: Lieselore Leeuw & Tony Tijger 103
- In Memoriam 109
- Twee kattenliedjes 135
- Fragmenten uit *Tommie Station* 141
- Fragmenten uit *Meneer Ratti* 145
- Kattentheater 151
- Uit *De Poezenkrant* 153
- CatsApps 169
- Aantekeningen 187

Donkere dagen

Doris woonde alleen. Haar dochter Wiesje was al meer dan twintig jaar het huis uit en drie jaar geleden had ze Jan Willem, haar man, verloren. Dit was gebeurd toen ze voor een etalage met een stilleven van een koperen pot, een spel kaarten en een Goudse pijp stonden. Jan Willem zei dat het pijpje goed zou roken van de prijs die het doek moest opbrengen, en terwijl hij zijn ogen liet gaan over een portret van een struise vrouw in baljurk en een paar prenten van zeeslagen had hij uitgeroepen: ‘Nep, allemaal nep!’ Twee tellen later was hij in elkaar gezakt.

Het was een goed huwelijk geweest. Dat beaamde ook professor Frits Hartman, Doris’ buurman en vriend des huizes.

‘Jan Willem was een prachtkerel,’ had hij vaak genoeg gezegd. En deze korte, krachtige typering had het voor Doris makkelijker gemaakt wat meer met hem om te gaan. Ze hadden een abonnement op ‘Opera Serie A’ en ‘Strijkers met variatie’ en gingen af en toe naar de film. Dit laatste altijd op een doordeweekse middag, zodat ze het gevoel hadden een privévoorstelling te beleven. Het hoogtepunt

van de week was evenwel de zondagmiddag in Doris' huis. Ze namen het nieuws door, bespraken het wel en wee van Wiesje en speelden uren scrabble om, zoals Hartman zei, 'de geest letterlijk wakker te houden'. Ten slotte aten ze samen en dronken van de fles wijn die Hartman had meegebracht.

Er ging geen zondagmiddag voorbij of hij prees Doris' kookkunst. Na een halfjaar dacht hij te kunnen voorspellen dat ze de zondag na de kip met bosuitjes en puree haar eigen-gemaakte viskoekjes met rijst en gepeperde boontjes zou opdienen, maar ze wist hem elke keer weer te verrassen. Dat Hartman naar haar maaltijden uitzag verhoogde Doris' plezier in het koken en deed haar gretig nieuwe recepten lezen die ze al van het papier kon proeven en vervolgens naar eigen smaak bereidde. Iemand zien smullen van een timbalo di patate was een genoegen, maar toekijken hoe Hartman zijn ogen toekneep en de eerste hap al echt wat je noemt savoueerde, was een genot.

De laatste weken gedroeg hij zich echter steeds minder toeschietelijk. Hij leek soms zelfs te mokken en als hij iets zei, klonk meer dan eens een ondertoon van ergernis. De vorige zondag was hij wel een uur later gekomen omdat hij, beweerde hij, last van zijn maag had. Iets waar weinig van viel te bespeuren toen hij de kabeljauw in traditionele citroen-botersaus tot de laatste flinter verorberde en een aardappel in de rest van de saus fijnprakte.

Dat er iets was veranderd, was vooral duidelijk in de

spelletjes scrabble. Hij ontpopte zich als een kind dat wil sarren, een chagrijnige pestkop die eropuit was zo veel mogelijk negatieve woorden op het bord te leggen. Niks. Niets. Oorlog. Dof. Arm. Pijn. Pech. Droef. Bedrog. Last. Snot. Van droef maakte hij dan nog droefste en van pijn pijntjes. Hij zou geen 'leven' leggen, maar 'nevel'. Geen 'parel', maar 'lepra'. Geen 'stang', maar 'angst'. Geen 'tor', maar 'rot'. En als hij kans zag legde hij 'rot' of 'pet' nog voor een ander woord.

Doris trachtte het verschijnsel te negeren. Ze wist ook wel waarom hij zich zo gedroeg. Het kwam door de kat die Wiesje en haar nieuwe, vijftien jaar jongere vriendin Gloria in huis hadden gebracht. Een rood katertje waar ze ogenblikkelijk voor gevallen was.

'Dat kan toch niet,' had ze desondanks geprotesteerd. 'Misschien overleef ik hem niet.'

'Natuurlijk wel,' zei Wiesje. 'En anders nemen wij hem.'

Ze hadden ook een mandje meegebracht, een kattenbak, een doos vol blikjes voer en een halsbandje waar niet alleen het adres aan de binnenzijde op stond, maar ook de naam Jan Willem.

'We hebben hem uitgekozen,' zei Wiesje, 'omdat hij zo op pappie lijkt. Precies zulk rood haar en een beetje mollig. Jan Willem! Jan Willem! Zie je dat hij luistert, mam?'

'Ik ben niet bekend met huisdieren,' had Hartman zui-nigjes gereageerd toen hij aan de nieuwkomer werd voor-gesteld.

Dat leert hij wel af, had Doris gedacht. Ze zou hem wel eens laten zien hoe plezierig het gezelschap van een kat kon zijn.

Maar het leek wel of Hartman het dier nooit zag, zelfs niet als het op tafel sprong, vlak bij het scrabblebord. Toen hij er eindelijk wat over opmerkte, was het december en waren de dagen op hun donkerst.

‘Kan het zijn dat ik vanmorgen je kat in mijn tuin zag, Doris?’

‘Best mogelijk,’ zei ze. ‘Hij wil zo vreselijk graag naar buiten, hij is niet te houden.’

‘Net als de vogels in mijn tuin vind ik het, geloof ik, niet bepaald prettig.’

‘Geen aandacht aan schenken,’ zei ze. ‘Bovendien geef ik hem alleen het uurtje voor hij te eten krijgt zijn zin.’

Boven de S van het woord ‘schoon’ dat ze een kwartier eerder horizontaal had gelegd, plaatste ze ‘hui’. Ze verwachtte dat Hartman zijn punten zou innen door een T op het premiehokje eronder te leggen, maar na een strakke blik op zijn rekje letters, pakte hij tussen beide duimen en wijsvingers een O en een N en legde die neer.

‘Onschoon,’ las Doris hardop. ‘Wat is dat nou voor woord?’

‘Ik hoef het toch niet voor je te vertalen?’

‘Misschien dat het in België bestaat, maar hier niet.’

‘Waarom zoek je het niet op?’

‘Ik ga geen onbestaande, mallotige woorden opzoeken. Ik geloof dat ik sowieso niet veel zin heb om te spelen als jij op die manier wilt winnen.’

‘Goed dan,’ zei Hartman en nam de O en de N van het bord, ‘ik leg wel wat anders, ik maak het ongedaan.’

Aan het eind van ‘schoon’ hing nu verticaal ‘non’.

Doris moest letters uit het zakje halen en zag dat ze bij de volgende beurt ‘post’ kon leggen. Ook Hartman moest kopen en deed dat met een zucht.

Doris had de waarde van haar woord nog niet geteld of Hartman legde alweer twee letters en vormde daarmee ‘tut’. Hij floot tussen zijn tanden, pakte de fles wijn en schonk haar bij voor ze haar hand op haar glas kon leggen.

Ook dat nog, dacht ze gepikeerd. Hij wist dat ze niet meer dan één glas dronk voor het eten. Straks stond ze te tolleren. Ze zei dat ze naar de keuken ging. Ze had zin om een klap onder het speelbord te geven, maar hield zich in en schoof het opzij, iets te ruw, zodat enkele woorden in een bocht kwamen te liggen.

In de marmeren hal greep de kou haar bij haar benen alsof ze over sneeuw liep. Het enige aan haar lichaam wat overigens behoorlijk op temperatuur was, waren haar hals en wangen. Dankzij de wijn, dacht ze. Dankzij Frits. Dankzij zijn geklier.

Ze zette water op voor de rijst. Linzen en tomaten.

Komkommer in yoghurt met knoflook. Ze had helemaal geen zin om zich uit te sloven.

Jan Willem streek langs haar benen. Ze schudde wat brokjes in zijn bakje.

‘Het komt allemaal door jou,’ zei ze. ‘Maar het zal me een zorg zijn wat hij van je vindt.’

Toen de rijst bijna gaar was, ging ze naar binnen om de tafel te dekken. Hartman zat achter de krant van zaterdag.

‘Ze hebben een oude vrouw gearresteerd die in meubelzaken bankstellen met een mes bewerkte,’ zei hij. ‘Bijzondere hobby, hoor.’

Nijdig keek Doris zijn kant op. Waarom moest hij nou zo nodig ‘oude vrouw’ zeggen?

Ze sloeg het tafellaken open en legde het met een zwaai op tafel.

‘Ik kan me overigens best voorstellen dat je ergens het mes in wilt zetten,’ zei Hartman.

Ze plaatste de borden tegenover elkaar, het bestek ernaast, de kristallen messenleggers rechtsboven. Jan Willem sprong op tafel en begon zich te wassen.

‘In het Engels bestaat “onschoon” wel,’ zei Hartman. ‘Unclean. Bij ons kom je dan toch aardig in de richting met onhygiënisch.’

‘Er is zoveel waar je “on” voor kunt zetten,’ zei Doris. ‘Onaardig, onaangenaam, onzin.’

‘Ondier,’ zei Hartman.

‘Je keek naar Jan Willem,’ zei Doris.

‘Welnee, ik keek naar het gordijn dat bewoog.’

‘Je keek naar Jan Willem toen je dat zei.’

‘Ik keek naar het gordijn en vroeg me af of je geen tochtstrip nodig hebt.’

‘Ik zag het toch, je keek naar Jan Willem.’

Hartman ontkende nogmaals, maar het was of de tocht alles in de kamer had aangerakt.

De volgende dag kwam Jan Willem naar binnen gerend met een geknakte staart. Hij leek geen pijn te hebben, bedelde om eten. Op zijn kopje en rug zaten grijze stofdraden, alsof hij ergens vast had gezeten.

Frits, dacht Doris, Frits heeft het gedaan. Hij heeft hem uit zijn schuur of uit een van die stoffige kamers van hem gejaagd. Ze zag voor zich hoe hij achter de kat aanging, ‘ondier’ schreeuwend en meppend met een bezem of een paraplu.

De staart met de geknakte top deed haar denken aan een vlaggetje hoog achter op de fiets van een schoolkind en aan tekenfilms. Maar al had ze altijd om de vondsten bij Tom en Jerry gelachen, nu jankte ze zowat van woede.

Ze zou het hem laten weten, de dierenbeul. Zonder zich te bedenken liep ze naar de telefoon en drukte op geheugentoets F. Voor Hartman zijn naam had kunnen zeggen, riep ze: ‘Wie aan mijn kat komt, komt aan mij! Ik wil niets meer met je te maken hebben!’

Ze hing op en belde meteen weer: ‘Dus ik ga ook niet

naar *De paljas*, je kunt je kaartjes houden! En het kerstdiner kun je ook vergeten!’

Haar hart leek op hol geslagen. Zo aanstonds zou het stilstaan en zou ze in elkaar zakken. Ze sloot haar ogen en zag het doek met de koperen pot, het spel kaarten en de Goudse pijp. Ze zag de stoeptegels voor de etalage dichterbij komen. Maar toen de telefoon ging en ze haar ogen weer op sloeg, bleek ze nog steeds naast haar eigentijdse toestel met nummerweergave te staan.

Hartman probeerde het die dag nog een paar keer, maar ze weigerde op te nemen. En al begreep ze dat het een trotse man als hij moeite moest kosten bij haar aan te bellen, ze deed ook niet open toen ze hem voor de deur zag staan.

Loslippig was ze nooit geweest, maar een uur later vertelde ze een en ander aan Pia, haar werkster.

‘Ik denk niet dat de professor Jan Willem een klap heeft gegeven,’ zei Pia.

Ze was de veertig gepasseerd, maar oogde als een tiener met haar paardenstaart, oorkingen en strakke truitjes in roze, rood, paars of een combinatie daarvan.

‘Ik weet het wel zeker, mevrouw, hij is veel te gek op u.’

‘Gek op mij? Hij is gek op niemand, hij is zelf gek, of liever onwijs.’

Doris wankelde en zocht houvast aan de buffetkast.

‘Nou ja,’ zei Pia, haar mouwen opstropend, ‘hij wil graag in uw buurt zijn, en dat zegt toch wat voor een man.’